

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego »Drugie sprawozdanie na temat stanu unii energetycznej«”

(COM(2017) 53 final)

„Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Sprawozdanie w sprawie postępów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych«”

(COM(2017) 57 final)

(2017/C 288/14)

Sprawozdawczyni: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 17.2.2017
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia przez sekcję	16.5.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	31.5.2017
Sesja plenarna nr	526
Wynik głosowania	190/0/1
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje drugie sprawozdanie na temat stanu unii energetycznej jako część procesu monitorowania wdrażania i rozwoju strategii na rzecz unii energetycznej. EKES ponawia swój apel o ścisły dialog energetyczny ze społeczeństwem obywatelskim na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym służący wsparciu i stymulowaniu konkretnych działań na rzecz silnej unii energetycznej.

1.2 EKES zawsze uważał ideę unii energetycznej za kwestię niezwyklej wagi dla sukcesu Unii Europejskiej. Zatem postępy należy oceniać nie tylko pod kątem elementów samej unii energetycznej, lecz także wiążących się z nią korzyści dla obywateli i przedsiębiorstw, w tym MSP.

1.3 EKES apeluje zatem do Komisji o monitorowanie postępów w odniesieniu do różnych aspektów, mianowicie: korzyści gospodarczych, tworzenia miejsc pracy, poprawy w życiu codziennym obywateli, postępów w odniesieniu do samego systemu energetycznego, czynników politycznych i społecznych, a także wykorzystania instrumentów politycznych.

1.4 Komitet apeluje o sprawne przyjęcie rozpoczętych już inicjatyw oraz – przede wszystkim – ich terminowe wdrażanie na szczeblu UE i w państwach członkowskich. Kluczowe znaczenie mają plany krajowe, a państwa członkowskie muszą uwzględnić nieuniknione następstwa swoich działań dla innych państw.

1.5 EKES wskazuje, że mimo poczynionych postępów nadal występują istotne niedociągnięcia, jeśli chodzi o infrastrukturę energetyczną i rynki energii. Dostateczna i niezawodna infrastruktura energetyczna i zdolność do wytwarzania energii, dobrze funkcjonujące rynki energii oraz efektywność energetyczna są kluczowymi czynnikami przyczyniającymi się do bezpieczeństwa energetycznego. W związku z tym trzeba kontynuować inicjatywy współpracy regionalnej, a także rozwijać rodzime źródła energii oraz dywersyfikować geograficznie import energii.

1.6 EKES podkreśla znaczenie dalszego zapewniania pozytywnego rozwoju w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych. Znaczące zmiany w systemie energetycznym spowodowane szybkim wzrostem niestabilnej i zdecentralizowanej produkcji energii ze źródeł odnawialnych wymagają szczególnej uwagi i trzeba nimi skutecznie zarządzać.

1.7 Komitet z zadowoleniem przyjmuje drugi etap funkcjonowania Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) jako okazję do zwiększenia inwestycji publiczno-prywatnych. Jeśli chodzi o inwestycje prywatne, zachęty rynkowe są w chwili obecnej słabe, głównie w wyniku niespójnej polityki. W celu zachęcenia prywatnych inwestorów konieczne jest zapewnienie przewidywalnego otoczenia inwestycyjnego, w wypadku którego długoterminowość i stabilność decyzji politycznych i przepisów mają kluczowe znaczenie.

1.8 EKES apeluje do Komisji o przeprowadzenie kompleksowej oceny obecnych instrumentów polityki niskoemisyjnej w celu dopilnowania, aby wykorzystywać właściwe narzędzia do osiągnięcia celów w najbardziej optymalny sposób. Należy zwrócić większą uwagę na przewyżczanie problemów związanych z podatkami i opłatami, które podwyższają ceny detaliczne, a także z dotacjami, które zakłócają działanie rynków energii i sygnały inwestycyjne.

1.9 Unia energetyczna może przynieść korzyści społeczne dzięki tworzeniu miejsc pracy oraz bezpośredniemu i pośredniemu zużyciu energii przez obywateli w życiu codziennym. Jednak osiągnięcie niskoemisyjnego systemu energetycznego jest ogromnym wyzwaniem, którym należy kierować w sposób zapewniający sprawiedliwą transformację.

1.10 W odniesieniu do światowego przywództwa w dziedzinie przejścia na czystą energię, UE powinna dążyć do maksymalizacji swojego pozytywnego globalnego śladu ekologicznego [ang. *carbon handprint*], zamiast jedynie skupiać się na własnych emisjach. Wiąże się to z podkreśleniem roli innowacji oraz polityk handlowych i inwestycyjnych, a także z potrzebą propagowania globalnego systemu opłat za emisje dwutlenku węgla.

2. Kontekst

2.1 Niniejsza opinia dotyczy drugiego sprawozdania Komisji na temat stanu unii energetycznej i załączników do niego, a także sprawozdania Komisji w sprawie postępów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych. Dokumenty te ilustrują postępy w różnych dziedzinach unii energetycznej i wypuklają zagadnienia i obszary, w których potrzebna jest intensyfikacja działań.

2.2 W głównym sprawozdaniu ocenia się stan unii energetycznej z następujących punktów widzenia: przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz energo- i zasobooszczędną, mocnej pozycji konsumenta, perspektywicznej infrastruktury, wyzwań inwestycyjnych i zewnętrznego wymiaru silnej unii energetycznej. Zawiera ono również ocenę sytuacji w odniesieniu do pięciu filarów unii energetycznej, tzn. bezpieczeństwa energetycznego, wewnętrznego rynku energii, efektywności energetycznej, obniżenia emisyjności oraz badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

2.3 Sprawozdanie przedstawia też perspektywę nowego cyklu wizyt poświęconych unii energetycznej realizowanego przez Komisję w państwach członkowskich. Cykl wizyt jest związany z przygotowaniem krajowych planów w zakresie energii i klimatu, a także ma na celu poświęcenie uwagi podmiotom lokalnym.

2.4 Oddzielne sprawozdanie dotyczące postępów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych opisuje sytuację w państwach członkowskich i w różnych sektorach, tzn. w sektorze energii elektrycznej, ogrzewania i chłodzenia oraz sektorze transportu. W sprawozdaniu poświęca się też uwagę barierom administracyjnym utrudniającym prowadzenie projektów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych oraz omawia zrównoważoność biopaliw i bioenergii.

2.5 Jeśli chodzi o przyszłość, sprawozdanie odsyła do działań proponowanych przez Komisję w pakiecie „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” z listopada 2016r. Główne sprawozdanie obejmuje też zaktualizowany plan działania na rzecz unii energetycznej oparty na oryginalnym planie działania zawartym w strategii ramowej na rzecz unii energetycznej z 2015 r.

3. Uwagi dotyczące głównej idei unii energetycznej

3.1 EKES zawsze uważał ideę unii energetycznej za kwestię niezwyklej wagi dla sukcesu Unii Europejskiej. W tym celu unia energetyczna powinna odpowiadać potrzebom europejskich obywateli i przedsiębiorstw.

3.2 Jedną z podstawowych idei leżących u podstaw unii energetycznej jest maksymalizacja korzyści dzięki współpracy między państwami członkowskimi. Spójność polityczna i jedność mają zasadnicze znaczenie i są kluczowym warunkiem osiągnięcia istotnych postępów. Dotyczy to zarówno rozwoju jednolitego rynku energii, jak i stosunków zewnętrznych w dziedzinie energii.

3.3 Jest to jeszcze ważniejsze obecnie, gdy UE mierzy się z dużą niepewnością, ryzykiem i zagrożeniami na poziomie globalnym. Jednocześnie na poziomie wewnętrznym mamy do czynienia z nacjonalizmem i protekcjonizmem, które mogą stanowić zagrożenie dla postępów jednolitego rynku energii. Unia energetyczna w optymalnym kształcie mogłaby odegrać ważną rolę w zwiększaniu ogólnej jedności – i wynikającej z niej globalnej siły – UE.

3.4 W samej dziedzinie energii wydarzenia wewnętrzne i zewnętrzne sprawiły, że unia energetyczna staje się coraz bardziej istotna. W wymiarze wewnętrznym wzajemna zależność państw członkowskich i reperkusje ich decyzji energetycznych dla siebie nawzajem są wyraźnie widoczne w życiu codziennym, natomiast zewnętrzna sytuacja w zakresie energii jest jeszcze bardziej nieprzewidywalna.

3.5 EKES podziela zdanie Komisji, że unia energetyczna wykracza poza obszar energii i klimatu. Jest ona jednym z podstawowych komponentów rozwoju gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i dobrobytu obywateli. Ogólnie rzecz biorąc, jest to kwestia zrównoważonego rozwoju UE pod względem korzyści gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

3.6 Unia energetyczna może przynosić korzyści gospodarcze na kilka sposobów: poprzez działalność gospodarczą, która tworzy wartość dodaną, wykorzystując energię jako czynnik produkcji, poprzez sam sektor energetyczny i poprzez podmioty gospodarcze, które zapewniają rozwiązania w dziedzinie energii i klimatu obejmujące przykładowo technologie, usługi lub nowe modele biznesowe. Aby tak się stało, unia energetyczna musi zapewniać stabilne i przyjazne otoczenie dla europejskich spółek i przedsiębiorstw, w tym warunki dla konkurencyjności kosztowej i innowacyjnego zróżnicowania. Trzeba to urzeczywistnić z myślą o umożliwianiu tym podmiotom dokonywania inwestycji i tworzenia miejsc pracy oraz zachęcaniu ich do tego, zwracając szczególną uwagę na potencjał MŚP.

3.7 Korzyści społeczne są generowane poprzez tworzenie miejsc pracy oraz bezpośrednie i pośrednie wykorzystywanie energii przez obywateli w różnorodnych codziennych działaniach. Jednak osiągnięcie niskoemisyjnego systemu energetycznego jest ogromnym wyzwaniem, którym należy kierować w sposób zapewniający sprawiedliwą transformację i tworzenie godnych miejsc pracy, w szczególności w regionach, które były uzależnione od wysokoemisyjnych rodzajów działalności. EKES podkreśla potrzebę ujęcia działań dostosowawczych w planach krajowych i wzywa Komisję do ułatwiania tych wysiłków.

3.8 Kluczowa dla uniknięcia ubóstwa energetycznego, będącego też problemem utrudniającym przedstawienie się obywateli na rozwiązanie niskoemisyjne, jest dostępność energii po przystępnej cenie i fizyczny dostęp do niej. Obserwatorium ubóstwa energetycznego powinno w końcu rozpocząć działalność. Zgodnie z opinią EKES-u w sprawie pierwszego sprawozdania o stanie unii energetycznej „z punktu widzenia obywateli powodzenie unii energetycznej będzie się mierzyć również w bardzo konkretny sposób, mianowicie poziomem cen [...], dostępem do sieci, bezpieczeństwem dostaw [...], [...] informacjami dla konsumentów o używanych przez nich sprzętach”.

3.9 Jeśli chodzi o korzyści w dziedzinie klimatu, cele w dziedzinie energii i klimatu są często uznawane za cele same w sobie. Muszą one być jednak postrzegane jako środek do osiągnięcia nadrzędnego celu: zaspokojenia potrzeb obywateli i wytworzenia dobrobytu gospodarczego w sposób, który jednocześnie przyczyni się do łagodzenia zmiany klimatu, zgodnie z wymaganiami ustanowionymi w porozumieniu paryskim. Ponadto unia energetyczna przyczynia się do ograniczania zanieczyszczenia powietrza i w ten sposób ma pozytywne skutki dla zdrowia.

3.10 EKES podziela zdanie Komisji, że unii energetycznej nie można oddzielać od innych kluczowych polityk europejskich, na przykład dotyczących cyfryzacji, rynków kapitałowych i inwestycji, umiejętności, gospodarki o obiegu zamkniętym i bezpieczeństwa. EKES podkreśla też ścisłe powiązanie między politykami dotyczącymi unii energetycznej i transportu. Aspekty energetyczne i klimatyczne transportu nie powinny być rozpatrywane w oderwaniu od zagadnień dotyczących rynku transportowego.

3.11 Zasadniczo Komitet podkreśla, że praktyczne zmiany wprowadzają przedsiębiorstwa, pracownicy, konsumenci i ogół społeczeństwa. Ponawia zatem swój apel o ścisły dialog energetyczny ze społeczeństwem obywatelskim. Powinien się on odbywać na wszystkich poziomach: w odniesieniu do kształtowania polityki na szczeblu UE, podczas przygotowywania planów w dziedzinie energii i klimatu na poziomie krajowym i wreszcie przy wprowadzaniu ułatwień na szczeblu lokalnym.

4. Uwagi dotyczące stanu unii energetycznej i działania następcze

4.1 Realizacja

4.1.1 Komisja Europejska określiła rok 2016 jako rok zrealizowanych celów. Większość zaplanowanych inicjatyw w ramach unii energetycznej została już opublikowana przez Komisję Europejską. Jednak większość z tych licznych inicjatyw nadal oczekuje na przyjęcie lub wdrożenie. EKES apeluje o sprawne przyjmowanie tych inicjatyw oraz – przede wszystkim – terminowe wdrażanie działań na szczeblu UE i w państwach członkowskich.

4.1.2 Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu są kluczową częścią procesu wdrażania strategii na rzecz unii energetycznej. Biorąc pod uwagę różne uwarunkowania w państwach członkowskich, przygotowanie planów krajowych jest racjonalnym podejściem. Plany powinny być opracowywane na zasadzie uczestnictwa i współpracy. Jednocześnie trzeba budować odpowiedni mechanizm zarządzania, aby zapewnić nie tylko realizację tych planów, lecz także ich spójność i zgodność ze wspólnymi celami. Należy też dopilnować, aby role i zakresy odpowiedzialności państw członkowskich, UE i innych podmiotów były jasne.

4.1.3 Decyzje podejmowane w ramach unii energetycznej mają długą perspektywę i są częściowo nieodwracalne. Z tego powodu EKES podkreśla, że w całym procesie trzeba uwzględniać cele długoterminowe. Jednocześnie należy zapewnić wystarczającą elastyczność zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym, zważywszy że praktyczne działania nie są kontynuowane w sposób liniowy w kolejnych latach, a zmieniające się warunki wymagają odpowiednio dostosowanych reakcji.

4.1.4 Wdrażanie celów politycznych i przepisów nie powinno być jedynym przedmiotem zainteresowania przy ocenianiu stanu unii energetycznej; zamiast tego głównym przedmiotem zainteresowania powinna być rzeczywista sytuacja na poziomie UE i w państwach członkowskich. Ma to szczególnie istotne znaczenie z uwagi na złożony charakter wielu celów unii energetycznej, jej filarów i licznych celów liczbowych. EKES oczekuje, że w kolejnym sprawozdaniu na temat postępów unii energetycznej Komisja opíše postępy poczynione w praktyce i poda przykłady projektów, które zostały pomyślnie zakończone, a także planów dotyczących kolejnych kroków w zakresie przyczyniania się do zwiększenia wzajemnych połączeń, lepszego funkcjonowania rynków i społecznego dostosowania do przemian.

4.1.5 Ponieważ Komitet opracował niedawno opinie na temat różnych aspektów pakietu „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”, odsyła tu do tych dokumentów, które przedstawiają bardziej szczegółowe stanowisko na temat zarządzania unią energetyczną i różnych elementów z nią związanych.

4.2 Infrastruktura, inwestycje i rynki

4.2.1 Sam system energetyczny, będący rdzeniem unii energetycznej, musi prawidłowo funkcjonować i rozwijać się. Musi on spełniać trzy podstawowe cele – bezpieczeństwo energetyczne, rozsądne koszty i ceny oraz łagodzenie zmiany klimatu – z punktu widzenia zarówno obywateli, jak i przedsiębiorstw.

4.2.2 Bezpieczeństwo energetyczne pozostaje kluczowym celem, ponieważ współczesna gospodarka i współczesne społeczeństwo nie mogą funkcjonować, nawet przez chwilę, bez energii. Dostateczna i niezawodna infrastruktura energetyczna i zdolność do wytwarzania energii, dobrze funkcjonujące rynki energii oraz efektywność energetyczna są kluczowymi czynnikami przyczyniającymi się do bezpieczeństwa energetycznego. Bezpieczeństwo energetyczne nie powinno być uznawane za synonim niezależności energetycznej. Jak ma to miejsce w przypadku innych towarów, wymiana transgraniczna, zarówno w ujęciu wewnętrznym, jak i zewnętrznym, faktycznie zwiększa bezpieczeństwo dostaw energii, jednocześnie pomagając w utrzymaniu cen na konkurencyjnym poziomie. Nie wyklucza to faktu, że istnieją powody o charakterze politycznym skłaniające do tego, by unikać wysokiego uzależnienia od importu energii. Rozwijanie krajowych źródeł energii jest również ważne z punktu widzenia tworzenia miejsc pracy.

4.2.3 Według Komisji zależność od importowanej energii w kilku państwach członkowskich zmniejszyła się, natomiast w kilku innych zwiększyła się w wyniku ograniczenia rodzimej produkcji paliw kopalnych. Większość państw członkowskich może obecnie zaspokoić swój popyt na gaz kanałami alternatywnymi, dzięki nowym połączeniom wzajemnym i terminalom LNG. Jednakże nadal istnieje zapotrzebowanie na inwestycje w infrastrukturę, jak również na dyplomację energetyczną, która jest jednym z pierwotnych mechanizmów mogących pomóc we wzmocnieniu współpracy energetycznej. EKES odsyła tu do swoich wcześniejszych opinii dotyczących tych zagadnień.

4.2.4 Jeśli chodzi o jednolity rynek energii, nadal istnieją wąskie gardła regulacyjne i infrastrukturalne, które utrudniają zdrową konkurencję i swobodny przepływ, zwłaszcza energii elektrycznej. System energetyczny podlega fundamentalnym zmianom, głównie w wyniku coraz powszechniejszego wprowadzania niestabilnych i zdecentralizowanych odnawialnych źródeł energii. Aby sprostać narastającym wyzwaniom, konieczna jest współpraca regionalna i odpowiednie wspólne ramy regulacyjne, gdyż działania prowadzone w jednym państwie członkowskim mają odczuwalne skutki – przynajmniej w państwach sąsiednich. Inicjatywy współpracy regionalnej, takie jak BEMIT (plan działań w zakresie połączeń międzysystemowych na rynku energii państw bałtyckich) oraz CESEC (gazowe połączenia międzysystemowe w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej), mają kluczowe znaczenie dla rozwiązywania problemu regulacyjnych i infrastrukturalnych wąskich gardel.

4.2.5 Rozwój gospodarki cyfrowej ma również fundamentalny wpływ na systemy energetyczne. Oprócz infrastruktury energetycznej należy budować zaawansowaną infrastrukturę cyfrową. Obejmuje ona inteligentny system pomiarowy, który wesprze rozwój inteligentnych sieci energetycznych. Cyfryzacji systemów energetycznych muszą również towarzyszyć środki mające na celu poprawę bezpieczeństwa cybernetycznego oraz zapewnienie odpowiedniej ochrony danych osobowych, prywatności i umiejętności cyfrowych.

4.2.6 W zakresie inwestycji w system energetyczny istnieje ogromna potrzeba inwestowania w infrastrukturę energetyczną oraz w efektywność energetyczną, zwłaszcza w renowację budynków. EKES docenia szansę, jakie tworzy Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) i z zadowoleniem przyjmuje jego drugą fazę, która ma na celu intensyfikację współpracy publiczno-prywatnej. Państwa członkowskie muszą też odpowiednio alokować środki publiczne na inwestycje związane z energią.

4.2.7 Jeśli chodzi o inwestycje prywatne, zachęty rynkowe są w chwili obecnej słabe, głównie w wyniku niespójnej polityki. Zachęcenie inwestorów prywatnych wymaga zapewnienia stabilnego i przewidywalnego otoczenia inwestycyjnego. EKES podkreśla zatem kluczowe znaczenie długoterminowych, stabilnych decyzji politycznych i przepisów.

4.2.8 Komitet zwraca uwagę na zwiększającą się rolę obywateli na rynkach energii, w tym wzrost prosumpcji i lokalnej współpracy. Należy wspierać i wzmacniać środki, dzięki którym konsumenci mogą zachowywać się w sposób bardziej świadomy i stawać się prosumentami. EKES przeanalizował te środki w kilku wcześniejszych opiniach.

4.2.9 W tym celu obywatelom we wszystkich grupach wiekowych należy przekazywać adekwatne i zrozumiałe informacje na temat kwestii energetycznych (np. etykietowania energetycznego). Ponadto trzeba ulepszyć sprawiedliwy dostęp do rynku energii i finansowanie projektów o małej skali. Uproszczenie przepisów dotyczących energii w ramach inicjatywy REFIT powinno przynieść wymierne korzyści dla odbiorców energii. Należy też w większym stopniu skoncentrować się na przewyżnianiu problemów dotyczących podatków i opłat, które – mimo poziomu hurtowych cen energii – zwiększają ceny detaliczne i w ten sposób przyczyniają się do ubóstwa energetycznego.

4.3 Energia ze źródeł odnawialnych i dekarbonizacja

4.3.1 EKES przyjmuje z zadowoleniem odrębne sprawozdanie Komisji w sprawie postępów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych i w dużym stopniu zgadza się z przedstawionymi wyzwaniami i analizą. Jeśli chodzi o zalecenia, Komitet odsyła do swych poglądów na temat różnych aspektów energii odnawialnej przedstawionych w kilku wcześniejszych i niedawnych opiniach.

4.3.2 Ze sprawozdania wynika, że UE jako całość jest na dobrej drodze do osiągnięcia celu wyznaczonego na 2020 r., choć nadal konieczne są dodatkowe wysiłki. EKES ponownie podkreśla znaczenie kontynuowania pozytywnych zmian w tej dziedzinie. Zwraca uwagę na fakt, że ogrzewanie i chłodzenie pozostają największym sektorem w zakresie bezwzględnych wartości stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Podkreśla również decydującą rolę transportu w osiąganiu ambitnych długoterminowych celów dotyczących emisji i popiera rozwój energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych i zaawansowanych biopaliw w celu zmniejszenia emisji związanych z transportem.

4.3.3 W sprawozdaniu wskazuje się, że wciąż istnieją znaczne bariery administracyjne utrudniające tworzenie projektów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych. Dotyczą one punktów kompleksowej obsługi, składania wniosków przez internet, terminów procedur, ułatwień dla małych projektów oraz określania odpowiednich lokalizacji. EKES wzywa do natychmiastowego podjęcia działań w celu zlikwidowania tych barier, które powszechnie występują również w innych dziedzinach.

4.3.4 Z zadowoleniem przyjmuje też konkluzję Komisji, że UE znajduje się na dobrej drodze do osiągnięcia do 2020 r. celów związanych z efektywnością energetyczną i emisjami gazów cieplarnianych. Jeśli chodzi o instrumenty polityczne zmierzające do ułatwienia przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, skutkiem nieodpowiedniego stosowania dotacji (w tym zielonych certyfikatów), systemów handlu uprawnieniami do emisji i podatków są nieskuteczne działania i nieoptymalne rezultaty, związane z brakiem sygnałów rynkowych zachęcających do inwestycji w energię niskoemisyjną.

4.3.5 EKES apeluje w związku z tym do Komisji o przeprowadzenie kompleksowej oceny obecnych instrumentów polityki niskoemisyjnej w celu dopilnowania, aby wykorzystywać właściwe narzędzia do osiągania celów w najwydajniejszy sposób i bez nieuzasadnionego obciążania użytkowników energii.

4.3.6 EKES popiera cel dotyczący zapewnienia światowego przywództwa w dziedzinie przejścia na czystą energię i tym samym stworzenia możliwości biznesowych i miejsc pracy. UE powinna dążyć w tym zakresie do maksymalizacji swojego pozytywnego globalnego śladu ekologicznego, zamiast jedynie skupiać się na własnych emisjach. Stan ten można osiągnąć, rozwijając i eksportując rozwiązania w dziedzinie klimatu, a także produkty wytwarzane przy mniejszym poziomie emisji niż w wypadku konkurentów spoza UE, pamiętając przy tym, że światowa konkurencja jest zaciekle.

4.3.7 Światowe przywództwo wymaga zwiększenia inwestycji w innowacje, szczególnie przez sektor publiczny, którego udział zmniejszył się. EKES podkreśla też rolę polityki handlowej i inwestycyjnej w dostarczaniu rozwiązań w dziedzinie energii i klimatu. Potrzebny jest globalny system opłat za emisje dwutlenku węgla w celu stymulowania wprowadzania rozwiązań niskoemisyjnych w sposób neutralny i efektywny. EKES apeluje do Komisji o aktywne dążenie do wprowadzenia tego rodzaju mechanizmu, który zapewniłby równe szanse europejskim spółkom na rynkach eksportowych oraz w odniesieniu do towarów importowanych.

5. Uwagi na temat mechanizmu monitorowania i wskaźników

5.1 Ponieważ ocena stanu unii energetycznej opiera się na określonych kluczowych wskaźnikach, ważne jest dopilnowanie, by wskaźniki te były jak najbardziej odpowiednie. EKES z zadowoleniem przyjmuje plany Komisji związane z dalszym rozwojem wskaźników, na przykład wskaźników mierzących pozycję konsumenta. W swojej opinii w sprawie pierwszego sprawozdania na temat stanu unii energetycznej EKES wezwał Komisję do uwzględnienia aspektów społecznych wśród kryteriów oceny unii energetycznej i skutków transformacji energetyki.

5.2 Obecnie monitorowanie opiera się głównie na pięciu filarach unii energetycznej oraz odpowiadających im celach politycznych i regulacyjnych. Pamiętając o zasadzie „you get what you measure” (osiąga się to, co jest mierzone), EKES podkreśla potrzebę monitorowania postępów na drodze do osiągnięcia fundamentalnych celów unii energetycznej, tj. korzyści, jakie przynosi ona dla obywateli i przedsiębiorstw, a w efekcie dla przyszłości UE.

5.3 EKES apeluje zatem do Komisji o opracowanie działań gospodarczych związanych z energią w celu podkreślenia wartości gospodarczej unii energetycznej. Analogicznie należy monitorować postępy w zakresie miejsc pracy związanych z energią. Powinno to objąć także ocenę możliwych inwestycji i „ucieczki” miejsc pracy.

5.4 EKES uważa, że aby przybliżyć unię energetyczną obywatelom, trzeba monitorować postępy z perspektywy życia codziennego konsumentów i o tych postępach informować. Oznacza to uwzględnienie rachunków za energię, informacji o produktach związanych z energią, wprowadzenia lokalnej, zdecentralizowanej produkcji energii, inteligentnych systemów pomiarowych, stacji ładowania pojazdów elektrycznych, pomocy finansowej dla prosumentów, zachęt do renowacji budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej itd.

5.5 W celu śledzenia czynników społecznych można monitorować zmiany w postrzeganiu zagadnień energetycznych, takich jak rosnące obawy dotyczące zanieczyszczenia powietrza, zwiększające się zainteresowanie możliwościami zatrudnienia w branżach związanych z energią, skutki rozwoju technologicznego i pojawianie się nowych graczy na rynku.

5.6 Pożyteczne byłoby także dokonanie oceny środków podejmowanych przez państwa członkowskie pod kątem tego, czy promują spójność, czy rozbieżność na rynku wewnętrznym i w stosunkach zewnętrznych. Najbardziej istotnym zagadnieniem w tym kontekście jest ocena konsekwencji Brexitu dla unii energetycznej.

5.7 Wreszcie, zasadniczym elementem ulepszenia mechanizmu monitorowania jest jakość danych. Dane powinny być aktualne, dokładne, porównywalne i niezawodne, a to będzie wymagało ciągłego rozwoju metod ich gromadzenia i przetwarzania.

Bruksela, dnia 31 maja 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
